

Selvitys hallinto- ja ohjausjärjestelmästä

Fortumin hallinto perustuu lakiin, yhtiön yhtiöjärjestykseen sekä listayhtiöiden hallinnointikoodiin, joka julkaistiin 2008. Tämä selvitys hallinto- ja ohjausjärjestelmästä (Corporate Governance Statement) on laadittu uuden hallinnointikoodin suosituksen 51 ja arvopaperimarkkinalain 2 luvun 6 §:n mukaisesti. Selvitys hallinto- ja ohjausjärjestelmästä annetaan yhtiön toimintakertomuksesta erillisenä.

Lisäksi Fortum noudattaa NASDAQ OMX Helsinki Oy:n, jossa se on listattuna, sääntöjä sekä Finanssivalvonnan sääntöjä ja määräyksiä. Fortumin pääkonttori sijaitsee Espoossa.

Fortum noudattaa Suomen listayhtiöiden hallinnointikoodia sellaisin poikkeuksin, että tarkastus- ja riskivaliokunnan jäsen Ilona Ervasti-Vaintola ei ole ollut riippumaton yhtiöstä syksystä 2009 alkaen (ristikkäinen valvontasuhte), ja että hallituksen nimitys- ja palkitsemisvaliokunta ei osallistu hallituksen jäsenten nimittämiseen vaan siitä huolehtii yhtiökokouksen asettama osakkeenomistajien nimitysvaliokunta.

☛ Suomen listayhtiöiden hallinnointikoodi on saatavilla Arvopaperimarkkinayhdistyksen verkkosivuilta (www.cgfinland.fi).

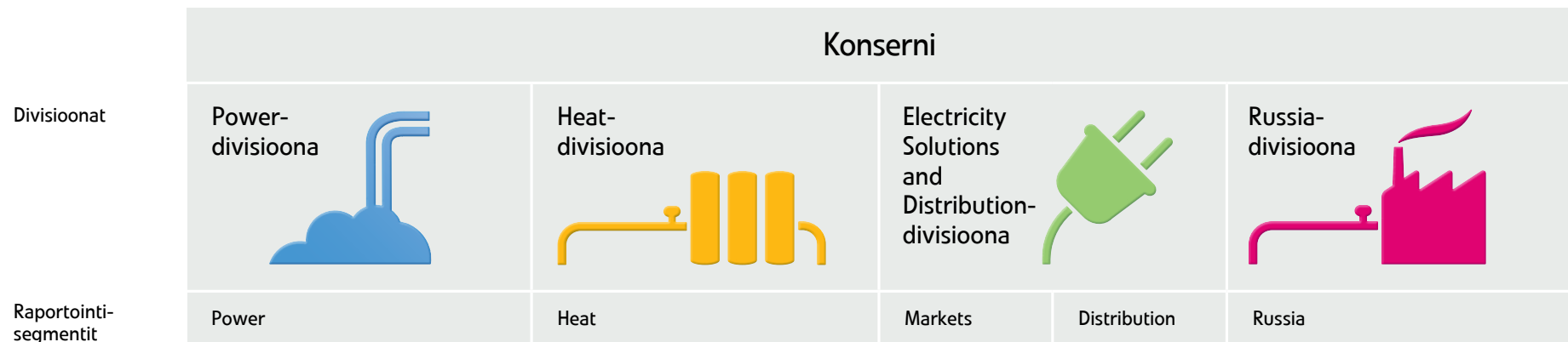
Fortum laatii konsernitilinpäätöksen ja osavuositarkastukset kansainvälisten EU:n hyväksymien IFRS-raportointistandardien, arvopaperimarkkinalain ja soveltuvien Finanssivalvonnan standardien sekä NASDAQ OMX Helsinki Oy:n sääntöjen mukaisesti. Yhtiön toimintakertomus ja emoyhtiön tilinpäätös on laadittu Suomen kirjanpitolaain ja kirjanpitolautakunnan ohjeiden ja lausuntojen mukaisesti. Tilintarkastuskertomus kattaa toimintakertomuksen, konsernitilinpäätöksen ja emoyhtiön tilinpäätöksen.

Konsernin organisaatio

Fortum-konsernin hallinnosta ja toiminnasta vastaavat yhtiökokous, hallintoneuvosto, hallitus ja sen kaksi valiokuntaa sekä toimitusjohtaja konsernin johtoryhmän avustamana. Hallitus valvoo yhtiön tuloskehitystä, hallintoa ja organisaatiota. Hallintoneuvosto, hallitus ja konsernin johtoryhmä ovat erillisiä hallintoelimiä, eikä yksittäinen henkilö voi olla jäsen kuin yhdessä näistä.

Operatiivisesta toiminnasta konsernitasonla vastaa toimitusjohtaja konsernin johtoryhmän avustamana. Divisioonatasolla toiminnasta vastaavat divisioonien johtajat johtoryhmiensä avustamina.

Fortumin raportointirakenne

Yhtiökokous

Osakkeenomistajat voivat käyttää päätösvaltaansa asianmukaisesti koolle kutsutussa yhtiökokouksessa joko itse henkilökohtaisesti tai asiamiehensä kautta. Hallitus huolehtii yhtiöjärjestyksen ja Suomen listayhtiöiden hallinnointikoodin mukaisesti yhtiökokouksen koollekutsumisesta. Kutsu yhtiökokoukseen on toimitettava aikaisintaan kaksi kuukautta ja viimeistään 21 päivää ennen yhtiökokousta julkaisemalla se kahdessa hallituksen määräämässä sanomalehdessä.

Varsinainen yhtiökokous pidetään kerran vuodessa viimeistään kesäkuussa. Ylimääräinen yhtiökokous on pidettävä, kun hallitus tai hallintoneuvosto katsoo siihen olevan aihetta tai milloin laki sitä muutoin edellyttää.

Osakkeenomistajien nimitysvaliokunta

Fortumin vuoden 2009 varsinaisen yhtiökokouksen päätöksellä asetettiin osakkeenomistajien nimitysvaliokunta avustamaan varsinaista yhtiökokousta. Osakkeenomistajien nimitysvaliokunnan tehtävänä on valmistella hallituksen jäseniä ja hallituspalkkioita koskevat ehdotukset seuraavalle varsinaiselle yhtiökokoukselle. Nimitysvaliokuntaan valitaan kolmen suurimman osakkeenomistajan edustajat ja valiokuntaan kuuluvat lisäksi asiantuntijajäseninä hallituksen puheenjohtaja sekä yksi hallituksen keskuudestaan nimeämä

jäsen, joka on riippumaton merkittävistä osakkeenomistajista. Osakkeenomistajia valiokunnassa edustavien jäsenten nimitysoikeus on niillä kolmella osakkeenomistajalla, joiden osuus yhtiön kaikkien osakkeiden tuottamista äänistä on suurin yhtiökokousta edeltävän marraskuun 2. päivänä ja joiden omistusoikeus on merkitty arvo-osuusjärjestelmään. Mikäli osakkeenomistaja ei haluaisi käyttää nimeämisoikeuttaan, nimeämisoikeus siirtyy seuraavaksi suurimmalle omistajalle.

Marraskuussa 2009 osakkeenomistajien nimitysvaliokuntaan valittiin seuraavat henkilöt: Pekka Timonen, osastopäällikkö, valtioneuvoston kanslian omistajaohjausyksikkö; Harri Sailas, toimitusjohtaja, Keskinäinen Eläkevakuutusyhtiö Ilmarinen ja Jorma Huuhtanen, pääjohtaja, Kansaneläkelaitos. Fortumin hallituksen puheenjohtaja Matti Lehti toimi valiokunnan asiantuntijajäsenenä, ja lisäksi Fortumin hallitus nimensi toiseksi valiokunnan asiantuntijajäseneksi hallituksen varapuheenjohtaja Sari Baldaufin.

Osakkeenomistajien nimitysvaliokunta päätti kokouksessaan 1.2.2010 ehdottaa 25.3.2010 pidettäväksi suunnitellulle yhtiökokoukselle, että seuraavat henkilöt valitaan hallitukseen: Matti Lehti puheenjohtajaksi, Sari Baldauf varapuheenjohtajaksi sekä jäseniksi Esko Aho, Ilona Ervasti-Vaintola, Birgitta Johansson-Hedberg, Christian Ramm-Schmidt ja Joshua Larson.

Hallintoneuvosto

Hallintoneuvoston tehtävänä on huolehtia osakkeenomistajien etujen turvaamisesta.

Yhtiökokous valitsee hallintoneuvoston jäsenet, puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan vuoden mittaiseksi toimikaudeksi. Hallintoneuvoston jäseneksi ei voida valita henkilöä, joka on täyttänyt 68 vuotta. Hallintoneuvostoon kuuluu vähintään kuusi ja enintään 12 jäsentä. Helmikuussa 2010 jäseniä oli 11. Hallintoneuvoston kokouksiin osallistuu myös kolme henkilöstöryhmien edustajaa, jotka eivät ole hallintoneuvoston jäseniä. Kokous on päätösvaltainen, kun paikalla on enemmän kuin puolet jäsenistä. Vuonna 2009 hallintoneuvosto kokoontui viisi kertaa. Keskimääräinen läsnäoloprosentti näissä kokouksissa oli 83,5.

Henkilöstön edustajina Fortumin hallintoneuvostossa olivat Jouni Koskinen, Tapio Lamminen (jonka seuraaja on Kari Ylikauppila 1.9.2009 lähtien) ja Sebastian Elg. Nykyisten henkilöstön edustajien kausi jatkuu vuoden 2010 loppuun saakka.

Hallitus

Hallitus vastaa konsernin hallinnosta ja toiminnan järjestämisestä lainsäädännön, mukaan lukien osakeyhtiölain, yhtiöjärjestyksen sekä yhtiökokouksen ja hallintoneuvoston antamien ohjeiden mukaisesti. Hallituksen tehtävät on kuvattu pääpiirteittäin hallituksen työjärjestyksessä. Hallitukseen kuuluu viidestä kahdeksaan jäsentä. Yhtiökokous valitsee jäsenet

Yhtiökokouksen vastuulla ovat muun muassa seuraavat tehtävät:

- ▶ tilinpäätöksen ja konsernitilinpäätöksen vahvistaminen
- ▶ voitonjakokelpoisten varojen käsittely
- ▶ hallintoneuvoston ja hallituksen jäsenten nimittäminen
- ▶ päättäminen vastuuvapaudesta hallintoneuvoston ja hallituksen jäsenille sekä toimitusjohtajalle
- ▶ hallintoneuvoston, hallituksen jäsenten ja tilintarkastajien palkkioista päättäminen
- ▶ tilintarkastajan valitseminen

Hallintoneuvoston tärkeimmät tehtävät ovat:

- ▶ valvoa hallituksen ja toimitusjohtajan hoitamaa yhtiön hallintoa
- ▶ lausunnon antaminen varsinaiselle yhtiökokoukselle tilinpäätöksestä ja tilintarkastuskertomuksesta
- ▶ sellaisten ehdotusten käsittelemisen, jotka koskevat yhtiön toiminnan huomattavaa supistamista tai laajentamista tai organisaation olennaista muuttamista

yhden vuoden mittaiseksi toimikaudeksi, joka päättyy valintaa seuraavaan ensimmäiseen varsinaiseen yhtiökokoukseen. Kokous on päätösvaltainen, kun paikalla on enemmän kuin puolet jäsenistä. Hallituksen jäseneksi ei voida valita henkilöä, joka on täyttänyt 68 vuotta.

Vuonna 2009 hallitus kokoontui 11 kertaa, joista kaksi oli puhelinkokouksia. Keskimääräinen läsnäolo prosentti hallituksen kokouksissa oli 95,4. Yhtiön operatiivisen ja taloudellisen kehityksen ohjauksen ja valvonnan lisäksi tärkeimpiä aiheita vuoden aikana olivat Fortumin strategia, taloudellinen asema ja riskit sekä taloudellinen raportointi. Tärkeim-

piin aiheisiin kuuluivat myös uuden toimitusjohtajan nimittäminen, yhtiön uudelleenorganisointi, Loviisa 3 -periaatepäätöshakemus ja muut ydinvoimaasiat, OAO Fortumin integrointi Venäjällä ja investoinnit uuteen sähkön- ja lämmöntuotantoon sekä divestointiasiat. Vuoden aikana hallitus seurasi tarkasti sähkömarkkinoiden kehitystä Pohjoismaissa, Euroopassa ja Venäjällä sekä uuden organisaatiomallin toteuttamista Fortum-konsernissa. Hallituksen kokouksissa kiinnitettiin huomiota myös liiketoiminnan kestävään kehitykseen ja johdon suoriutumiseen ja palkitsemiseen.

Kaikki hallituksen jäsenet, paitsi Ilona

Ervasti-Vaintola (ei-riippumaton yhtiöstä) ovat riippumattomia yhtiöstä ja sen merkittävistä osakkeenomistajista. Toimitusjohtaja, talousjohtaja ja lakiasiaintoimittaja (joka toimii hallituksen sihteerinä) osallistuvat hallituksen kokouksiin. Muut konsernin johtoryhmän jäsenet osallistuvat kokouksiin tarvittaessa tai hallituksen kutsusta.

Hallituksen puheenjohtaja valmistelee hallituksen kokouksissa käsiteltävät ja päätettävät asiat yhdessä toimitusjohtajan kanssa.

Hallituksen työjärjestys

Hallitus toimii hyväksymänsä työjär-

jestyksen mukaan. Työjärjestyksen pääkohdat esitetään seuraavalla sivulla.

Hallituksen jäsenten toiminnan arviointi

Hallitus tekee vuosittaisen itsearvioinnin toimintansa kehittämiseksi. Siinä arvioidaan työn tehokkuutta, hallituksen kokoa ja kokoonpanoa, kokouksissa käsiteltävien asioiden valmistelua ja keskustelun avoimuutta sekä hallituksen jäsenten mahdollisuutta itsenäiseen päätöksentekoon.

Hallituksen valiokunnat

Hallitus nimittää kolmijäseniset tarkastus- ja riskivaliokunnan sekä

Vuoden 2009 varsinaisessa yhtiökokouksessa hallintoneuvostoon valittiin seuraavat henkilöt:

Nimi	Syntymävuosi	Koulutus	Päätoimi
Puheenjohtaja Markku Laukkanen	1950	YTM	Kansanedustaja
Varapuheenjohtaja Sanna Perkiö	1962	TKT	Kansanedustaja
Martti Alakoski	1953		Liittopuheenjohtaja
Tarja Filatov	1963		Kansanedustaja
Sampsa Kataja	1972	OTK	Kansanedustaja
Kimmo Kiljunen	1951	VTT	Kansanedustaja
Katri Komi	1968	MMM	Kansanedustaja
Panu Laturi	1972	VTM	Puoluesihteeri, Vihreät
Juha Mieto	1949		Kansanedustaja
Jukka Mäkelä	1960	DI	Kansanedustaja
Helena Pesola	1947	YTM	Johtaja, KELA

Vuoden 2009 varsinaisessa yhtiökokouksessa valittiin hallitukseen seuraavat kuusi henkilöä:

Nimi	Syntymävuosi	Koulutus	Päätoimi
Puheenjohtaja Matti Lehti	1947	KTT	Johtaja
Varapuheenjohtaja Sari Baldauf	1955	KTM	Johtaja
Esko Aho	1954	VTM	Nokia Oyj, johtaja, yhteistyösuhteet ja yhteiskuntavastuu. Johtokunnan jäsen.
Ilona Ervasti-Vaintola	1951	OTK, VT	Sampo-konsernin päälakimies, lakiasiaintoimittaja ja Sampo Oyj:n hallituksen sihteeri. Konsernin johtoryhmän jäsen.
Birgitta Johansson-Hedberg	1947	BA, PsK	Johtaja
Christian Ramm-Schmidt	1946	dipl. ekon.	Senior Partner, Merasco Capital Oy

Hallituksen tärkeimmät tehtävät:

- ▶ yhtiön liiketoiminnan ja toimialojen strateginen kehittäminen ja ohjaus
- ▶ toiminnan järjestäminen lainsäädännön, yhtiöjärjestyksen ja hallintoneuvoston antamien ohjeiden mukaisesti
- ▶ osinkopolitiikan määrittely
- ▶ kirjanpidon ja taloushallinnon asianmukainen järjestäminen
- ▶ ylimmän johdon nimittäminen
- ▶ keskeisten riskien analysointi ja niitä koskevien ohjeiden antaminen toimitusjohtajalle
- ▶ vuosittaisen toimintasuunnitelman vahvistaminen
- ▶ osavuositarkastusten, konsernitilinpäätöksen, toimintakertomuksen ja emoyhtiön tilinpäätöksen hyväksyminen
- ▶ osakeyhtiölaissa ja yhtiöjärjestyksessä määriteltyjen hallituksen tehtävien hoitaminen
- ▶ merkittävistä investoinneista, divestoinneista ja liiketoimintajärjestelyistä päättäminen
- ▶ hallituksen valiokuntien jäsenten nimittäminen

Hallituksen jäsenten toiminnan arviointi:

- ▶ vuotuinen itsearviointi

Hallituksen kokouksia koskevat menettelytavat:

- ▶ kokoukset kutsutaan koolle sovitun aikataulun mukaisesti käsittelemään sovittuja teemoja sekä tarvittaessa muita asioita
- ▶ puheenjohtaja laatii kokouksen esityslistan toimitusjohtajan, hallituksen sihteerin tai hallituksen muiden jäsenten esitysten pohjalta
- ▶ hallituksen jäsenen tai toimitusjohtajan pyynnöstä puheenjohtaja kutsuu kokouksen koolle käsittelemään yksittäistä asiaa
- ▶ kokouksessa käsitellään valiokuntien ja toimitusjohtajan raportit
- ▶ aineisto toimitetaan hallituksen jäsenille viimeistään viisi päivää ennen kokousta

nimitys- ja palkitsemisvaliokunnan. Kummankin valiokunnan jäsenet ovat hallituksen jäseniä. Valiokuntien jäsenten toimikausi on yksi vuosi, joka päättyy valintaa seuraavan varsinaisen yhtiökokouksen päättyessä. Kaikilla hallituksen jäsenillä on oikeus osallistua valiokuntien kokouksiin. Hallituksen sihteeri toimii valiokuntien sihteerinä. Hallitus on hyväksynyt valiokunnille kirjalliset työjärjestykset. Työjärjestyksen pääasiallinen sisältö esitetään viereisessä taulukossa.

Tarkastus- ja riskivaliokunta

Tarkastus- ja riskivaliokunta avustaa hallitusta sen valvontatehtävien hoitamisessa Suomen listayhtiöiden hallinnointikoodissa tarkastusvaliokunnille määritettyjen tehtävien mukaisesti.

Tarkastus- ja riskivaliokunta tarkastaa vuosittain työjärjestyksensä, hyväksyy sisäisen tarkastuksen toimintaohjeen ja tarkastussuunnitelman sekä suorittaa työstään itsearvioinnin. Lisäksi tarkastus- ja riskivaliokunta tapaa säännöllisesti tilintarkastajia keskustellakseen tilintarkastussuunnitelmasta, tilintarkastusraporteista ja tilintarkastushavainnoista.

Tarkastus- ja riskivaliokunta raportoi työstään hallitukselle säännöllisesti jokaisen kokouksen jälkeen.

Huhtikuussa 2009 pidetyn varsinaisen yhtiökokouksen jälkeen tarkastus- ja riskivaliokunta koostui puheenjohtaja Birgitta Johansson-Hedbergistä ja jäsenistä Ilona Ervasti-Vaintolasta ja Christian Ramm-Schmidtista.

Tarkastus- ja riskivaliokunta kokoontui vuonna 2009 viisi kertaa. Keskimääräinen läsnäolo prosentti kokouksissa oli 93,3. Valiokunnan kokouksiin osallistui myös tilintarkastajat, sisäisen tarkastuksen johtaja, talousjohtaja, corporate controller ja lakiasiainjohtaja valiokunnan sihteerinä sekä muita valiokunnan kutsumia henkilöitä.

Tärkeimmät vuoden aikana käsitellyt asiat olivat osavuositarkastusten, tilinpäätöksen, sisäisen tarkastuksen raportoinnin, riskienhallintaraportoinnin ja hallinto- ja ohjausjärjestelmästä annettavan selvityksen arviointi sekä tiettyjen tärkeiden projektien valvonta, kuten OAO Fortumin integraatio Venäjällä, ulkoisen tilintarkastajan valintaa koskevan esityksen laatiminen, toiminnan lainmuokaisuus ja sisäisen valvonnan kehittäminen.

Nimitys- ja palkitsemisvaliokunta

Huhtikuussa 2009 pidetyn varsinaisen yhtiökokouksen jälkeen nimitys- ja palkitsemisvaliokunnan puheenjohtajana on toiminut Matti Lehti ja jäseninä Esko Aho ja Sari Baldauf. Valiokunta kokoontui vuonna 2009 kuusi kertaa. Kokousten läsnäolo prosentti oli 94,4. Muut säännölliset osallistujat valiokunnan kokouksissa olivat toimitusjohtaja, henkilöstöjohtaja ja lakiasiainjohtaja valiokunnan sihteerinä.

Nimitys- ja palkitsemisvaliokunta raportoi työstään hallitukselle säännöllisesti jokaisen kokouksen jälkeen.

Tarkastus- ja riski- valiokunnan tehtäviin työjärjestyksen mukaisesti kuuluu:

- ▶ seurata tilinpäätösraportoinnin prosessia
- ▶ valvoa taloudellista raportointiprosessia
- ▶ seurata yhtiön sisäisen valvonnan, mahdollisen sisäisen tarkastuksen ja riskienhallintajärjestelmien tehokkuutta
- ▶ käsitellä yhtiön hallinto- ja ohjausjärjestelmästäan antamaan selvitykseen sisältyvää kuvausta taloudelliseen raportointiprosessiin liittyvien sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestelmien pääpiirteistä
- ▶ seurata tilinpäätöksen ja konsernitilinpäätöksen lakisääteistä tilintarkastusta
- ▶ arvioida lakisääteisen tilintarkastajan tai tilintarkastusyhteisön riippumattomuutta ja erityisesti oheispalvelujen tarjoamista tarkastettavalle yhtiölle
- ▶ valmistella tilintarkastajan valintaa koskeva päätösehdotus
- ▶ käsitellä selvitystä hallinto- ja ohjausjärjestelmästä
- ▶ seurata yhtiön taloudellista asemaa
- ▶ hyväksyä sisäisen tarkastuksen toimintaohjeet

- ▶ arvioida sisäisen tarkastuksen suunnitelmia ja raportteja
- ▶ yhteydenpito tilintarkastajaan ja tilintarkastajan valiokunnalle valmisteleminen raporttien arviointi

Nimitys- ja palkitsemis- valiokunnan tehtäviin työjärjestyksen mukaisesti kuuluu:

- ▶ käsitellä, arvioida ja tehdä esityksiä konsernin ja johdon palkkausrakenteista sekä palkitsemis- ja kannustinjärjestelmistä
- ▶ seurata kannustinjärjestelmien toimivuutta varmistaakseen, että johdon palkitsemisjärjestelmä edistää yhtiön tavoitteita ja perustuu henkilökohtaiseen suoriutumiseen
- ▶ valmistella nimitysasioita ja tehdä hallitukselle ehdotuksia toimitusjohtajan ja johtoryhmään kuuluvien henkilöiden nimittämiseksi
- ▶ arvioida toimitusjohtajan ja johtoryhmän jäsenten suoriutumista

Tärkeimmät vuoden aikana käsitellyt asiat olivat uuden toimitusjohtajan nimitys, uuden organisaatiomallin omaksuminen Fortum-konsernissa, johtoryhmän työn arviointi, palkkiojärjestelmä, mukaan lukien johtoryhmän jäsenten suoritusavoitteiden asettaminen.

Toimitusjohtaja

Toimitusjohtajan tehtävä on johtaa konsernin liiketoimintaa ja hallintoa osakeyhtiölain, muun sovellettavan lain-säädännön ja hallituksen ohjeiden mukaisesti. DI, KTM Tapio Kuula (s. 1957) on toiminut Fortumin toimitusjohtajana toukokuusta 2009 lähtien.

Toimitusjohtajan tukena konsernin johtamisessa on konsernin johtoryhmä. Yhtiön hallitus arvioi toimitusjohtajan työtä vuosittain. Arviointi perustuu objektiivisiin kriteereihin, joita ovat muun muassa yhtiön tulos ja nimitys- ja palkitsemisvaliokunnan toimitusjohtajalle asetettujen tavoitteiden saavuttaminen.

Konsernin johtoryhmä ja liiketoimintarakenne

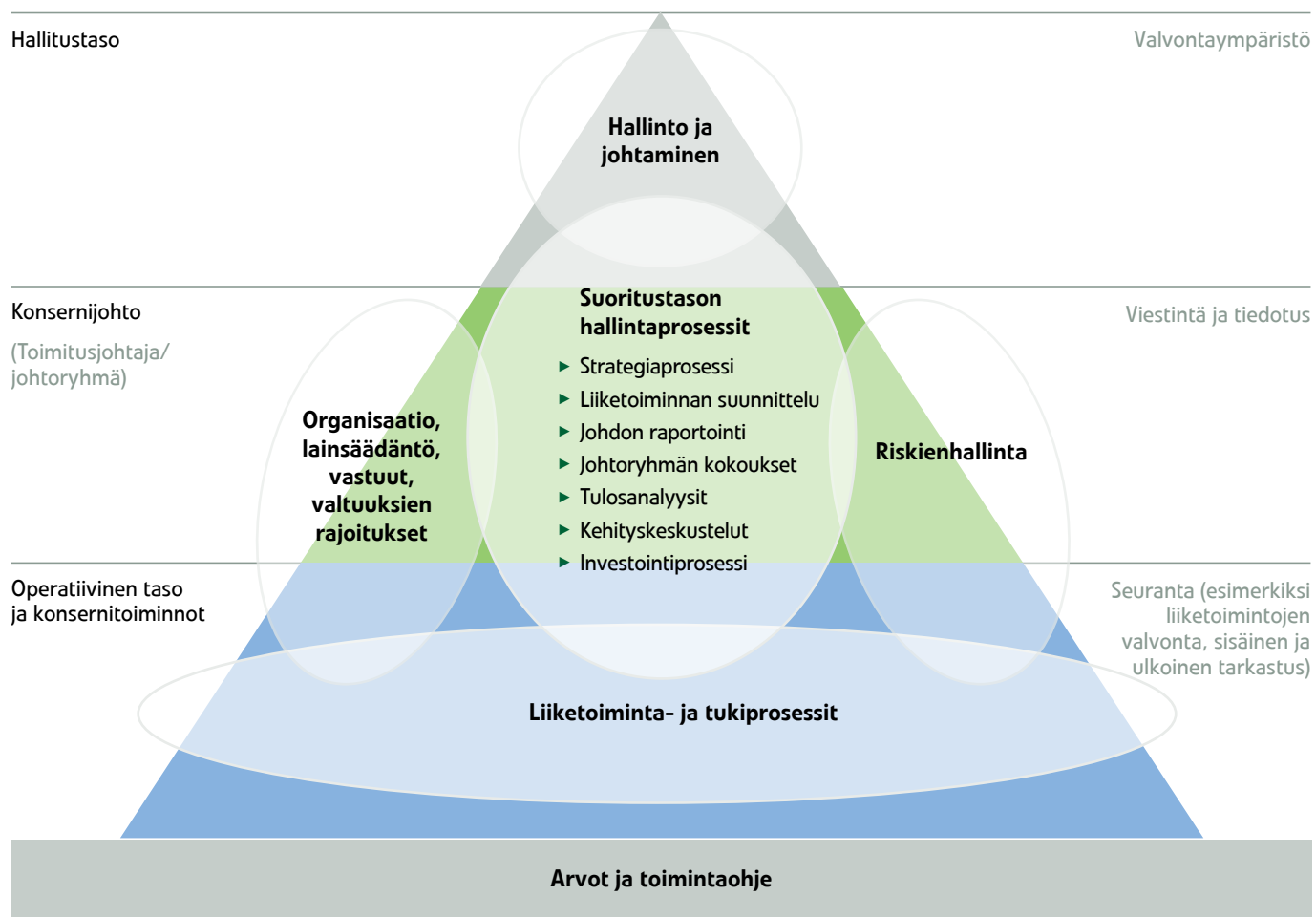
Konsernin johtoryhmään kuuluu tällä hetkellä yhdeksän jäsentä mukaan lukien toimitusjohtaja, jolle johtoryhmän jäsenet raportoivat. Konsernin lakiasiaintoimitusjohtaja toimii johtoryhmän sihteerinä. Johtoryhmä kokoontuu säännöllisesti kuukausittain. Lisäksi pidetään strategialähtöisiä kokouksia sekä johdon katselmuksia.

Konsernin johtoryhmä muun muassa asettaa strategiset tavoitteet, laatii konsernin vuotuisen liiketoimintasuunnitelman, seuraa tuloskehitystä, suunnittelee ja päättää määrätyissä puitteissa investoinneista ja yritysjärjestelyistä sekä seuraa tärkeimpiä päivittäisiä liiketoimintoja ja operatiivisten päätösten toteutusta.

Fortum organisoi liiketoimintarakenteensa uudelleen neljään liiketoimintadivisioonaan ja neljään esikuntatoimintoon. Muutoksen tavoitteena on parantaa organisaation tehokkuutta, selkeyttää tulosvastaavuutta ja yksinkertaistaa rakennetta. Uusi organisaatio astui voimaan 1. lokakuuta 2009.

Uudet divisiot ovat Power, Heat, Electricity Solutions and Distribution sekä Russia. Power-divisioonaan kuuluvat Fortumin sähköntuotanto, fyysinen tuotannonohjaus ja trading-toiminta, voimalaitosten käyttö, kunnossapito ja kehitys sekä asiantuntijapalvelut sähköntuottajille. Heat-divisioona sisältää sähkön ja lämmön yhteistuotannon, kaukolämpötoiminnan sekä yritysten lämpöratkaisut. Electricity Solutions and Distribution -divisioona vastaa Fortumin sähkön vähittäismyynnistä ja sähköratkaisusta sekä sähkönsiirrosta. Divisioona koostuu kahdesta liiketoiminta-alueesta: Distribution ja Markets. Russia-divisioona kattaa sähkön ja lämmön tuotannon ja myynnin Venäjällä. Divisioonaan kuuluvat OAO Fortum ja Fortumin yli 25 %:n osuus TGC-1:stä.

Fortumin sisäinen valvontajärjestelmä

Esikuntatoiminnot ovat Finance, Corporate Relations and Sustainability, Corporate Human Resources ja Corporate Strategy and R&D.

Sisäinen tarkastus

Konsernin sisäinen tarkastus arvioi ja varmistaa Fortumin sisäisen valvonnan riittävyttä ja tehokkuutta. Se arvioi myös eri liiketoimintaprosessien tehokkuutta, riskienhallinnan riittävyttä sekä esimerkiksi lakien, asetusten ja sisäisten ohjeiden noudattamista. Työn perustana ovat kansainväliset sisäisen tarkastuksen ammattistandardit.

Konsernin sisäinen tarkastus on riippumaton Fortumin divisioonista ja muista yksiköistä. Se raportoi konsernin hallituksen tarkastus- ja riskivaliokunnalle sekä hallinnollisesti talousjohtajalle. Konsernin sisäisen tarkastuksen toimenkuva, valtuudet ja vastuu on virallisesti määritelty toimintaohjeessa. Toimintaohjeen ja vuotuisen tarkastussuunnitelman hyväksyy tarkastus- ja riskivaliokunta.

Ulkoinen tarkastus

Yhtiöllä on yksi tilintarkastaja, jonka tulee olla Keskuskauppakamarin hyväksymä tilintarkastusyhteisö. Tilintarkastaja valitaan varsinaisessa yhtiökokouksessa toimikaudeksi, joka päättyy valintaa seuraavan ensimmäisen varsinaisen yhtiökokouksen päättyessä. Tilintarkastajaksi valittiin 7.4.2009 pidetyssä Fortum Oyj:n varsinaisessa yhtiökokouksessa Keskuskauppakamarin hyväksymä tilin-

tarkastusyhteisö Deloitte & Touche Oy. Päävastuullisena tilintarkastajana toimii KHT Mikael Paul.

Taloudelliseen raportointiin liittyvät sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestelmät

Riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan järjestelmä

Fortumin hallitus hyväksyy konsernin riskipolitiikan, jossa määritellään riskienhallinnan tavoitteet, periaatteet ja vastuualueet sekä Fortumin riskienhallintaprosessi. Fortumin riskienhallintaprosessi on myös sisäänrakennettu sisäiseen

valvontaan, joka on määritelty prosessitasolla riskiarviointeihin perustuen. Taloudellisen raportoinnin kontrollit on luotu noudattaen samaa toimintatapaa. Fortumin sisäisen valvonnan viitekehys sisältää elementtejä COSO-viitekehystä, jonka on julkaissut Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission.

➊ Lisätietoja Fortumin riskienhallintaprosessista ja merkittävimmistä riskeistä on sivuilla 98–102 ja 126–134.

Valvontaympäristö

Fortumin sisäinen valvontajärjestelmä tukee konsernin strategian toteuttamista ja varmistaa säännösten noudatta-

misen. Fortumin arvot ja toimintaohje ovat sisäisen valvontajärjestelmän kivijalka. Järjestelmä perustuu konsernitason rakenteisiin ja prosesseihin sekä liiketoiminnan ja tukiprosessitason kontroleihin. Hallituksen asettama tarkastus- ja riskivaliokunta valvoo riskienhallintaa konsernissa. Riskienhallintajohtajan johtama riippumaton konsernin riskienhallintayksikkö raportoi talousjohtajalle ja toimitusjohtajalle viikoittain ja kuukausittain sekä säännöllisesti tarkastus- ja riskivaliokunnalle ja vastaa konsernin riskipositioiden raportoinnista ja riskienhallintajärjestelmän ylläpitämisestä. Konsernin talousjohtajan esikunta ja corporate cont-

rollerin johtama konsernilaskenta ovat vastuussa taloudellisen raportoinnin yleisestä valvontajärjestelmästä.

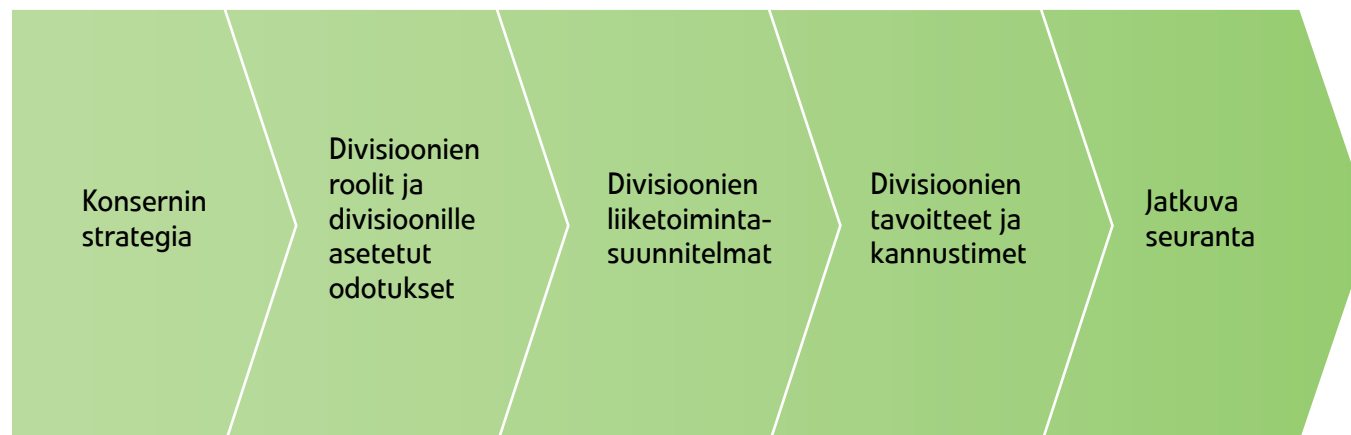
Riskien arviointi

Riskienhallintaprosessiin sisältyy myös taloudelliseen raportointiin liittyvien riskien tunnistus ja analysointi vuosittain. Lisäksi kaikki uudet riskit pyritään analysoimaan ja raportoimaan heti kun ne on tunnistettu. Kontrollien riskiarviointi on ollut perustana prosessitason sisäisen valvontajärjestelmän kehittämisessä sekä taloudellisen raportoinnin kontrollipisteiden määrittämisessä. Kontrollien riskiarvioinnin ja prosessitason valvonnan tulokset on raportoitu tarkastus- ja riskivaliokunnalle. Valvontajärjestelmää ei ole muutettu vuoden 2009 aikana, mutta soveltamisvastuut on otettu huomioon organisaation uudelleenjärjestämisessä.

Valvontatoiminnot

Fortumin organisaatio on edelleen hajautettu ja valtaa ja vastuuta on delegoitu divisioonille valvontavastuiden muodossa. Eräät alueet, kuten hyödykepörssi-toimintaan liittyvä riskinvalvonta on enemmän keskitetty uudessa organisaatiossa. Kullakin divisioonalla on oma henkilöstönsä ja muut resurssit. Liiketoimintaprosesseissa sovelletaan valvontatoimintoja ja taloudellisen raportoinnin näkökulmasta niillä varmistetaan, että mahdolliset virheet tai poikkeamat ehkäistään, löydetään ja korjataan. Fortumin viitekehys

Fortumin toiminnanjohtamisprosessi

politiikoille ja ohjeistuksille varmistaa kaikkien toimintojen hallinnan.

Talousraportoinnin ohjeet (Controller's manual) asettavat standardit taloudelliselle raportoinnille. Konsernilaskenta määrittää talousraportoinnin kontrollipisteiden periaatteet ja kontrollit kattavat koko taloudellisen raportointiprosessin. Kuitenkin se organisaation osa, joka vastaa ko. kontrolleiden toteuttamisesta, vastaa myös niiden tehokkuudesta. Kontrollit ovat joko osa transaktioprosessia tai osana kuukausi- ja vuosiraportointiprosessia, kuten täsmäytykset ja analyysit, joilla varmistetaan raportoinnin oikeellisuus.

Viestintä ja tiedotus

Talousraportoinnin ohjeet (Controller's manual), sisältäen laskentamanuaalit, investointimanuaalit sekä raportointiohjeet ja periaatteet ovat saatavilla intranet-sivustoista, jotka ovat kaikkien taloudelliseen raportointiin osallistuvien käytettävissä. Lisäksi konsernin riskienhallinta ja konsernilaskenta järjestävät säännöllisesti kokouksia, joissa jaetaan tietoa prosesseista ja käytännöistä. Sijoitajasuhteet ja konserniviestintä ylläpitävät yhdessä konsernilaskennan kanssa taloudellisen tiedon julkaisemista koskevia ohjeita.

Seuranta

Tuloksia seurataan kuukausiraportoinnin avulla. Tämän lisäksi konsernijohdon ja divisioonien johtajien kanssa neljän-

nesvuosittain pidettävät tulokokoukset sisältyvät toiminnanjohtamisprosessiin. Tuloksen lopullisesta arvioinnista vastaa hallitus ja sen tarkastus- ja riskivaliokunta.

Tulokokouksien seurannalla varmistetaan myös sisäisen valvonnan toimivuus. Kukin divisioona vastaa oman vastuualueensa valvonnan tehokkuudesta osana yleistä sisäistä valvontaa. Divisioona- ja konsernitason controller-ryhmät vastaavat taloudellisen raportoinnin prosessien arvioinnista. Lisäksi sisäinen tarkastus tarkistaa taloudellisen raportoinnin prosesseja.

Valvontatoimenpiteiden suorittamista seurataan osana itsearviointiprosessia ja tietyille osa-alueille on vuoden 2009 aikana otettu käyttöön valvontatoimintojen ristiintestausta.